

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับการพัฒนาคน พัฒนาสังคม และการพัฒนาประเทศชาติ การศึกษาจึงนับว่าเป็นสิ่งสำคัญเป็นอันดับแรกที่จะต้องพัฒนาดังแต่ระดับเริ่มแรกของการเรียนรู้คือตั้งแต่ลัทธิเต๋าโลกจนถึงช่วงก่อนวัยเรียนและก้าวเข้าสู่ช่วงวัยเรียน แต่ในปัจจุบันมีปัญหาเกิดกับเด็กไทยนับวันจะรุนแรงขึ้นทุกวัน เป็นปัญหาต่อสังคมโดยรวมไม่ว่าจะเป็นปัญหาครอบครัว ปัญหาเกี่ยวกับตัวเด็ก ปัญหาการเรียนกับโรงเรียน ปัญหาการก่ออาชญากรรมของเด็ก ปัญหา ยาเสพติดและปัญหาที่เป็นภัยเงียบที่เกิดกับเด็ก โดยที่ผู้ปกครองอาจไม่รู้ตัวหรือสังเกตไม่พบปัญหานั้น จนถึงช่วงเวลาที่เกิดพบอาจสายเกินไปที่จะแก้ไข นั่นคืออาการของเด็กที่มีปัญหาทางด้านการเรียนรู้

ในปัจจุบันจำนวนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้มีมากขึ้นเรื่อยๆ และพบได้ทุกวัยโดยในประเทศสหรัฐอเมริกา มีการสำรวจพบว่าเด็กกลุ่มนี้มีจำนวนมากกว่าเด็กพิเศษกลุ่มอื่นๆ ทั้งหมด (Hardmanetal.,1996; Turneretal.,2004; Smithetal.,2006) สำหรับในประเทศไทยจากการศึกษาของ ศรีเรือน แก้วกังวาล (2548) พบว่าจำนวนของเด็กกลุ่มนี้มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน ดังนั้นในปัจจุบันหลายประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา มีการจัดตั้งหน่วยงานทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อช่วยเหลือเด็กกลุ่มนี้อย่างจริงจัง ส่วนในประเทศไทยเริ่มมีการศึกษาเกี่ยวกับเด็กกลุ่มนี้อย่างจริงจังเมื่อไม่กี่ปีมานี้เอง ซึ่งจากการสำรวจจำนวนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในประเทศไทย พบว่า ในปี 2549 มีนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้จำนวน 105,952 คน คิดเป็นร้อยละ 47.46 ของจำนวนนักเรียนพิการทั้งสิ้น 223,211 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549) จึงเป็นปัญหาสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งดำเนินการให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งการวิเคราะห์คัดแยกเพื่อรู้จักนักเรียนและการกำหนดแนวทางในการพัฒนานักเรียนกลุ่มนี้ โดยมีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมอย่างหลากหลาย นอกจากจะสามารถป้องกันกลุ่มเสี่ยง ซึ่งพบว่ามีลักษณะบางประการที่อาจเป็นความบกพร่องเหล่านี้ ตั้งแต่เมื่อเริ่มเรียนระดับชั้นต้นๆ แล้ว ยังนำไปสู่การแก้ปัญหาและพัฒนาในเรื่องที่เป็นความบกพร่องดังกล่าวอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552: 3)

ชนิษฐา วิเศษสาร (2548) ได้ให้ความหมายของบุคคลที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (Learning Disabilities) หรือ LD ว่าหมายถึง บุคคลที่มีความบกพร่องที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางจิตวิทยาในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือ มากกว่าหนึ่งเรื่อง ทำให้เด็กมีปัญหาในการใช้ภาษา การฟัง การคิด การพูด การอ่าน การเขียน หรือการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์

พฤติกรรมของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ อาจจะมีอาการหรือมีปัญหาในการรับรู้ มีพฤติกรรมหลายอย่างไม่ดีเพราะไม่ค่อยเข้าใจสิ่งแวดล้อม มีการโต้ตอบไม่เหมาะสม เช่น พอครูสอนเด็กจะมองข้างนอกตลอดเวลา ไม่ใช่เกิดบางครั้งแต่เป็นอย่างนี้ตลอด หากเป็นเช่นนั้นเด็กคนนี้อาจมีปัญหาในการฟังภาษาเลยกลายเป็นเด็กที่ทำท่าไม่สนใจครูและสร้างโลกของตนเองขึ้นมา

สำหรับสาเหตุของความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยปัญหาดังกล่าวมิได้มีสาเหตุมาจากความบกพร่องทางร่างกายและการเคลื่อนไหว สายตา การได้ยิน ระดับสติปัญญาอารมณ์ และสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็ก แต่มาจากสาเหตุที่สามารถจำแนกได้ดังนี้คือ เกิดจากการได้รับบาดเจ็บ

ทางสมอง เกิดจากกรรมพันธุ์ และเกิดจากสิ่งแวดล้อม โดยการค้นหาความบกพร่องของเด็กส่วนมาก เป็นหน้าที่ของบุคลากรทางสาธารณสุข บุคลากรทางการศึกษาอาจจำเป็นต้องรับรู้ไว้เพื่อจะได้หาทาง จัดการศึกษาให้ สอดคล้องกับปัญหาของเด็กต่อไป ซึ่งความบกพร่องทางการเรียนรู้เหล่านี้จะ ก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องการเรียนรู้ของเด็ก

ปัญหาในการเรียนรู้อาจแฝงอยู่ในเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทอื่นๆ ด้วย เช่น บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น บุคคลที่มีความบกพร่อง ทางสติปัญญา หรือแม้แต่บุคคลที่มีความสามารถพิเศษ โดยบุคคลที่มีปัญหาในการเรียนรู้จำแนกเป็น ประเภทต่างๆ ตามลักษณะของปัญหาในการเรียน เป็น 4 ด้านใหญ่ คือด้านภาษา ได้แก่ การฟังและ การพูด การเขียน การอ่าน ด้านการรู้คิด เช่น การคิดและการแก้ปัญหา ด้านสังคม เช่น ความสัมพันธ์ กับเพื่อนๆ ด้านกลไกการเคลื่อนไหว เช่น การประสานงานกันของอวัยวะต่างๆ ในร่างกาย

จากความบกพร่องดังกล่าวทำให้เด็กที่มีปัญหาด้านการเรียนรู้จะมีผลการเรียนที่ต่ำกว่า เด็กในชั้นเรียนเดียวกัน มีปัญหาในการสื่อสารกับครูผู้สอนและกับบุคคลอื่น ทั้งที่เด็กมีความสามารถ มีสภาพร่างกาย อารมณ์ สังคมและจิตใจปกติแต่การเรียนไม่มีประสิทธิภาพเท่ากับเด็กปกติ สาเหตุ ของการมีปัญหาด้านการเรียนรู้มีความแตกต่างกัน ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต้องหาทาง จัดการกับการเรียนการสอน จัดหากิจกรรมทางการเรียนการสอนที่ช่วยแก้ปัญหา และหาวิธีการช่วย ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า บุคคลที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มีใช้เด็กพิการที่ไม่สามารถช่วยเหลือ ตัวเองได้และต้องได้รับการดูแลตลอดเวลา แต่เป็นเด็กปกติทั่วไปที่ได้รับบาดเจ็บทางสมองซึ่งสมอง ทำงานไม่ปกติเหมือนเด็กธรรมดา จึงทำให้การรับรู้ การสื่อสาร การประมวลออกมาเป็นความคิดได้ไม่ ดีเท่ากับเด็กทั่วไป จึงทำให้มีปัญหาด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนและการเรียน คณิตศาสตร์ แต่บางคนอาจมีปัญหาด้านพฤติกรรมด้วย เช่น การมีสมาธิสั้น มีความบกพร่องทางการ รับรู้และความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว สิ่งทีกล่าวนี้นี้ล้วนเป็นอุปสรรคในการเรียนของเด็ก ถึงแม้เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้จะมีระดับสติปัญญาเทียบเท่ากับเด็กปกติ หรือบางคนอาจ มากกว่าเด็กปกติทั่วไปด้วยซ้ำแต่เด็กไม่สามารถเรียนหนังสือได้ดีเท่ากับเด็กปกติ แต่เด็กที่บกพร่อง ทางการเรียนรู้เหล่านี้สามารถฟื้นฟูให้มีศักยภาพ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมโดยปกติสุขได้เหมือนคน ทั่วไป

การฟื้นฟูสุขภาพเป็นการให้การรักษาด้านการฟื้นฟูแก่ผู้ป่วยที่สูญเสียสมรรถภาพนั้นๆ ซึ่ง อาจจะเป็นทางกายหรือทางจิตใจตามความเหมาะสมกับสภาพของคนป่วย ซึ่งมีวิธีการหลายหลายวิธี ทั้งจากการแพทย์ตะวันตก การแพทย์ตะวันออก และแพทย์ทางเลือก ศิลปะบำบัด หรือศิลปะบำบัด (Art therapy) คือหนึ่งในการรักษาแบบบำบัดฟื้นฟูด้วยการใช้ศิลปะเข้ามาช่วย เพื่อทำให้เกิดการ เรียนรู้หรือผ่อนคลายทางร่างกายรวมถึงพัฒนาพฤติกรรมต่างๆ ทางจิตใจด้วย

ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา (2550) กล่าวถึง ศิลปะบำบัดว่า คือการใช้กิจกรรมทางศิลปะเพื่อ วินิจฉัยหาข้อบกพร่องของความผิดปกติบางประการของกระบวนการทางจิตใจ และใช้กิจกรรมทาง ศิลปะที่เหมาะสมช่วยในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพให้ดีขึ้น ศิลปะบำบัดมีประโยชน์ในด้าน การพัฒนาอารมณ์ สติปัญญา สมาธิ ความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงการช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กและ การประสานงานการเคลื่อนไหวของร่างกาย นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยกระตุ้นการ สื่อสารและเสริมสร้างทักษะทางสังคมด้วย นับเป็นทางเลือกในการดูแลรักษาแบบหนึ่งที่จะช่วยเสริม การดูแลรักษาโดยวิธีอื่นๆ เพื่อลดปัญหาทางอารมณ์และพฤติกรรม เสริมสร้างศักยภาพในด้านต่างๆ

เด็กที่มีปัญหาด้านร่างกายอารมณ์และจิตใจส่วนใหญ่ มีผลมาจากประสบการณ์ในอดีตที่ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกคับข้องใจ และไม่สามารถจะระบายออกมาให้ใครรู้เป็นคำพูดได้ ผลที่ตามมาก็คือเด็กจะเกิดความหวาดกลัว รู้สึกผิดต่อตัวเองกลายเป็นเด็กเก็บกดอารมณ์แปรปรวน ศิลปะถือเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กได้ถ่ายทอดความรู้สึกต่างๆ ผ่านภาพวาดซึ่งสามารถสื่อความรู้สึกได้ง่ายและเข้าใจได้มากกว่า และจะทำให้เด็กรู้สึกดีขึ้น

นอกจากศิลปะจะช่วยให้เด็กๆ ที่มีปัญหาได้ระบายความคับข้องใจ ศิลปะยังช่วยให้เด็กมีสุขภาพจิตที่ดีมีอารมณ์แจ่มใส มีการรับรู้เกี่ยวกับตนเองมากขึ้น และรู้สึกนับถือตัวเองมากขึ้นด้วย นอกจากนี้การที่คนเรามีใจจดจ่อกับกิจกรรมที่ตนเองชอบจะส่งผลไปยังการทำงานของอวัยวะต่างๆ อีกด้วย

ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้ จึงใช้กิจกรรมทางศิลปะเป็นสื่อที่จะให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ได้แสดงออกทางความคิดอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้มีสมาธิที่จะเรียนรู้ในสิ่งต่างๆ ผ่านการทำงานศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย เช่น การวาดภาพด้วยสีเทียนหรือสีน้ำ การวาดภาพด้วยนิ้วมือการพิมพ์ภาพ การหยดสี การปั้น การฉีกปะ การประดิษฐ์สิ่งของจากเศษวัสดุ ฯลฯ ซึ่งล้วนมีประโยชน์ต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก กิจกรรมทางศิลปะเหล่านี้จะเป็นส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจจนกระทั่งประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และสมาธิของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

1.2.2 เพื่อศึกษาผลทดลองใช้กิจกรรมทางศิลปะและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อการมีสมาธิของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ศึกษาการเรียนรู้ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ก่อนการใช้กิจกรรมทางศิลปะ และหลังการใช้กิจกรรมทางศิลปะ

1.3.2 ศึกษาแนวทางการนำกิจกรรมทางศิลปะมาใช้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมที่พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อการมีสมาธิของเด็ก

1.3.3 ศึกษาผลการทดลองใช้กิจกรรมทางศิลปะ กับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ แล้วนำผลการทดลองมาอภิปรายถึงผลของการเรียนรู้

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

1.4.1 ขั้นตอนในการดำเนินงาน

1.4.1.1 ประชากร คือ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษาส่วนกลาง จังหวัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นนักเรียนที่ได้รับการวินิจฉัยอย่างเป็นทางการว่าเป็นนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ และเป็นผู้ได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองให้เข้าร่วมโครงการวิจัย จำนวน 40 คน

1.4.1.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ที่เรียนร่วมในโรงเรียนศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษาส่วนกลาง จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 20 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

1.4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.4.2.1 แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์เด็กพิการทางสมองและปัญญา จังหวัดราชบุรี

1.4.2.2 แบบสัมภาษณ์ผู้ดูแลเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กพิการทางสมองและปัญญา จังหวัดราชบุรี

1.4.2.3 แบบสังเกตพฤติกรรมการมีสมาธิของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

1.4.2.4 ชุดกิจกรรมทางศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และสมาธิ

1.4.2.5 แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์

1.4.3 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

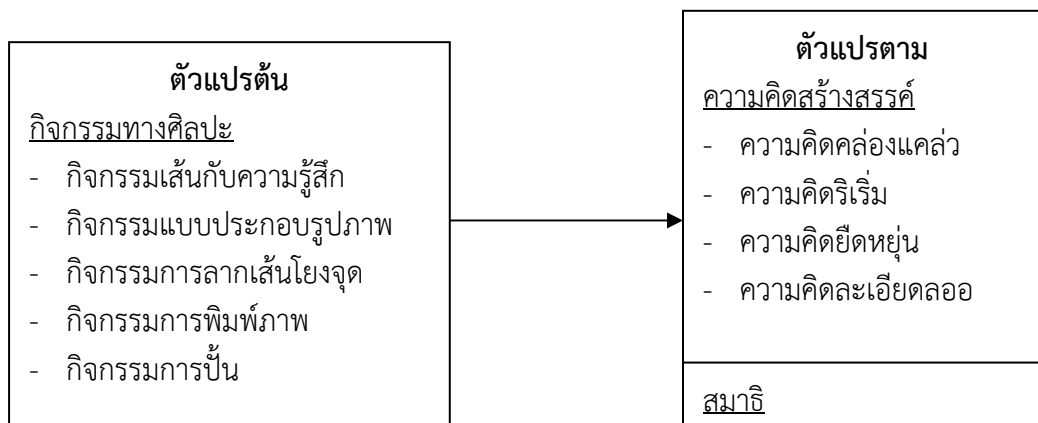
1.4.3.1 ตัวแปรต้น คือ กิจกรรมทางศิลปะ

1.4.3.2 ตัวแปรตาม คือ ความคิดสร้างสรรค์ ในด้านความคิดคล่องแคล่ว ด้านความคิดริเริ่ม ด้านความคิดยืดหยุ่น ด้านความคิดละเอียดลออ และสมาธิ

1.5 สมมุติฐานงานวิจัย

การใช้กิจกรรมทางศิลปะกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มีผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และสมาธิ

1.6 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1.1 แสดงผังกรอบแนวความคิดในการวิจัย

สำหรับกรอบแนวคิดที่นำมาใช้ในการวิจัยผลของกิจกรรมทางศิลปะที่มีต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และสมาธิของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ สามารถแยกออกเป็นด้านต่างได้ดังนี้

1.6.1 กรอบแนวความคิดเกี่ยวกับกิจกรรมทางศิลปะที่มีผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ในเด็ก

วิรุณ ตั้งเจริญ (2531) กล่าวว่า การสนับสนุนให้เด็กแสดงออกทางศิลปะไม่ว่าจะเป็นการเขียนภาพ ปั้นดินน้ำมัน พิมพ์ภาพ ถ้าเรามีความเข้าใจและให้เกียรติในการแสดงออกของเด็ก โดยเปิดโอกาสให้เขาได้ใช้เสรีภาพส่วนบุคคล ไม่บังคับหรือวางข้อกำหนดกฎเกณฑ์ไว้ตายตัว การแสดงออกของเด็กจะสัมพันธ์กับการสร้างสรรค์อย่างแยกกันไม่ออก เพราะวัยเด็กเป็นวัยที่กำลังเรียนรู้และกำลังเติบโตในทุกด้าน การแสดงออกทางศิลปะซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มีคุณค่าอย่างหนึ่งจึงมีลักษณะที่เรียนรู้และเติบโตอยู่ตลอดเวลาด้วย ซึ่งการเติบโตก็คือการสร้างสรรค์นั่นเอง การแสดงออกทางศิลปะของเด็กเป็นพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการแสดงออกทางด้านอื่นๆ เช่น การเล่นเกม ร้องเพลง การพูดคุย แต่เป็นการแสดงออกที่มีสื่อแตกต่างกันออกไป

สำหรับเด็กทั่วไป ศิลปะจะช่วยสนับสนุนให้เด็กได้แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และได้พัฒนาทักษะด้านศิลปะอารมณ์และสังคมไปพร้อมๆ กัน แต่สำหรับเด็กที่มีปัญหาทางด้านอารมณ์และจิตใจ ศิลปะจะช่วยให้เด็กรู้สึกผ่อนคลายและสามารถแสดงออกทางอารมณ์ทั้งในเชิงก้าวร้าว และพ้อฝันได้อย่างเต็มที่ เด็กๆ ที่มีปัญหาด้านร่างกายอารมณ์และจิตใจส่วนใหญ่ มีผลมาจากประสบการณ์ในอดีตที่ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกคับข้องใจและไม่สามารถจะระบายออกมาให้ใครรู้เป็นคำพูดได้ ผลที่ตามมาก็คือเด็กจะเกิดความหวาดกลัวรู้สึกผิดต่อแท่โกรธตัวเองกลายเป็นเด็กเก็บกดอารมณ์แปรปรวน ศิลปะถือเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กได้ถ่ายทอดความรู้สึกต่างๆ ผ่านภาพวาด ซึ่งสามารถสื่อความรู้สึกได้ง่ายและเข้าใจได้มากกว่า การที่เด็กได้ระบายออกมาจะทำให้เด็กรู้สึกดีขึ้น แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นครอบครัวควรเป็นเกราะป้องกันเด็กๆ จากเรื่องคับข้องใจต่างๆ เพราะเมื่อเด็กโตขึ้นต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ

นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ต้องประสบกับปัญหาการอ่านหนังสือไม่ออก เขียนไม่ได้การรู้คิดและคิดคำนวณไม่ได้ ผู้เรียนที่มีพฤติกรรมความบกพร่องทางการเรียนรู้ เรียนไม่ทันเพื่อน การเรียนตกต่ำถ้าเจอกับบุคคลที่ไม่เข้าใจ ก็จะเหมารวมว่าเด็กมีสติปัญญาทึบ เกิดปัญหาเด็กตกซ้ำชั้น ต่อมาก็ออกกลางคันเป็นปัญหาสังคมต่อไป การใช้กิจกรรมทางศิลปะกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ศิลปะจะช่วยให้เด็กนักเรียนเกิดสมาธิมีความคิดสร้างสรรค์ และส่งผลไปยังการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีปัญหา ทำให้เกิดการเรียนรู้และมีพัฒนาการทางการเรียนรู้ทางด้านการอ่านการเขียนการรู้คิดและการคำนวณ

ทวีศักดิ์ ศิริรัตนเรขา (2549) ได้กล่าวว่า ศิลปะถือเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กได้ถ่ายทอดความรู้สึกต่างๆ ผ่านภาพวาด ซึ่งสามารถสื่อความรู้สึกได้ง่ายและเข้าใจได้มากกว่า เด็กที่เก่งด้านศิลปะก็สามารถเก่งอย่างอื่นได้เช่นกัน เพราะเมื่อเด็กมีสมาธิแล้ว พ่อแม่สามารถเสริมอย่างอื่น เช่นคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ฯลฯ จะทำให้เด็กเข้าใจมากขึ้น เพราะเด็กได้เรียนรู้การคิดอย่างเป็นระบบและมีสมาธิในการจดจำ เด็กก็จะกลายเป็นเด็กที่เก่งและคิดอย่างสร้างสรรค์ได้เช่นกัน ผลของกิจกรรมทางศิลปะที่มุ่งเน้นเนื้อหา และเรื่องราวที่เด็กถ่ายทอดผ่านผลงานจะเป็นตัวกระตุ้นให้เด็กได้ระบาย ผ่อนคลาย และพักผ่อน ทำให้เด็กมีอารมณ์ที่คงที่ มีสมาธิ เกิดความคิดสร้างสรรค์ เราก็สามารถที่จะเสริมเติมแต่งไปในทางที่เด็กมีความถนัด

นอกจากนี้ ทวีศักดิ์ ศิริรัตน์เรขา (2550) ยังให้ความเห็นอีกว่า ศิลปะสามารถนำมาใช้เพื่อวินิจฉัยหาข้อบกพร่องของบุคคลที่กลไกการทำงานของร่างกายอ่อนสมรรถภาพ หรือมีความผิดปกติบางประการของกระบวนการทางจิตใจ โดยเฉพาะผู้ที่ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดออกมาเป็นคำพูดหรือมีปัญหาในเรื่องความสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งงานศิลปะจะช่วยให้บุคคลเหล่านี้ได้แสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดที่เก็บไว้ และนอกจากนี้ยังใช้กิจกรรมทางศิลปะที่เหมาะสม ช่วยฟื้นฟูสมรรถภาพให้ดีขึ้นได้ทุกประเภทความบกพร่อง

เด็กพิเศษกลุ่มต่างๆ รวมถึงเด็กที่มีปัญหาด้านอารมณ์หรือปัญหาด้านพฤติกรรมสามารถนำกิจกรรมทางศิลปะมาช่วยส่งเสริมเพิ่มประสิทธิภาพด้านอารมณ์ สมาธิ จินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และสามารถถ่ายเทไปสู่กระบวนการการเรียนรู้ในด้านอื่นๆ ต่อไปได้

1.6.2 กรอบแนวความคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์

ใช้ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของนักการศึกษาและนักจิตวิทยา อี พอล ทอร์แรนซ์ (E. Paul Torrance) ที่ให้นิยามความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นกระบวนการของความรู้สึกไวต่อปัญหาหรือสิ่งที่บกพร่องขาดหายไปแล้วรวบรวมความคิดตั้งเป็นสมมติฐานขึ้น ต่อจากนั้นก็ทำการรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อทดสอบสมมติฐานนั้น

กิลฟอร์ด (Guilford. 1959: 389) ที่กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมอง เป็นความสามารถที่จะคิดได้กว้างไกลหลายทิศทางหรือที่เรียกว่าแบบอบเนกนัย (Divergent thinking) ซึ่งลักษณะความคิดเช่นนี้ จะนำไปสู่การคิดประดิษฐ์แปลกใหม่ รวมถึงการคิดค้นพบวิธีการแก้ปัญหาได้สำเร็จอีกด้วย

กิลฟอร์ด (Guilford. 1991: 125-143) ได้กำหนดองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1.6.2.1 ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ลักษณะความคิดแปลกใหม่แตกต่าง จากความคิดธรรมดา หรือความคิดง่าย ๆ ที่เป็นความคิดที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

1.6.2.2 ความคิดคล่องตัว (Fluency) หมายถึง เป็นความคิดในเรื่องเดียวกันที่ไม่ซ้ำกันในองค์ประกอบนี้ความคิดจะไหลลื่นออกมามากมาย

1.6.2.3 ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ประเภทหรือแบบของความคิดที่พยายามคิดได้หลายอย่างต่างๆ กัน เช่น ประโยชน์ของก้อนหินมีอะไรบ้าง หรือความคิดยืดหยุ่นด้านการดัดแปลงสิ่งต่างๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์

1.6.2.4 ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) เป็นความคิดที่ต้องทำด้วยความระมัดระวังและมีรายละเอียดที่สามารถทำให้ความคิดสร้างสรรค์นั้นสมบูรณ์ขึ้นได้

1.7 คำสำคัญของการวิจัย

กิจกรรมทางศิลปะ, พัฒนาความคิดสร้างสรรค์, พัฒนาสมาธิ, เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้, LD

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.8.1 ได้แนวทางในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และสมาธิของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมทางศิลปะ

1.8.2 ได้ผลการทดลองใช้กิจกรรมทางศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อการมีสมาธิของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

1.9 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.9.1 กิจกรรมทางศิลปะ หมายถึง การปฏิบัติกรอย่างใดอย่างหนึ่งทางศิลปะเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ซึ่งมีหลายหลายกิจกรรม ในที่นี้หมายถึง กิจกรรมวาดภาพและต่อเติมภาพ กิจกรรมพิมพ์ภาพ กิจกรรมการปั้น

1.9.2 การพัฒนา หมายถึง ทำให้ดีขึ้น ให้มากขึ้น ให้เจริญขึ้นจากเดิมที่เป็นอยู่

1.9.3 ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดอย่างกว้างขวางหรือความคิดในหลายแง่มุม อันได้แก่ ความคิดริเริ่ม ความคล่องแคล่ว ความยืดหยุ่น ความละเอียดลออ

1.9.4 สมาธิ หมายถึง ความตั้งมั่น ตั้งใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างแน่วแน่ ไม่ฟุ้งซ่านไปในเรื่องอื่นๆ มีจิตใจจดจ่อต่อสิ่งที่ทำ

1.9.5 เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องที่เกี่ยวข้องเนื่องกับกระบวนการทางจิตวิทยาในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือมากกว่าหนึ่งเรื่อง ทำให้เด็กมีปัญหาในการใช้ภาษา การฟัง การคิด การพูด การอ่าน การเขียน หรือการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์